

Nieuwjaarsbijeenkomst 2024

Welkom studenten, medewerkers en relaties van de Radboud Universiteit. Ook heet ik welkom de leden van de raad van toezicht, decanen, onze collega's van de raad van bestuur van het Radboudumc en de oud-rectores van onze universiteit. Daarbij gaan mijn gedachten ook uit naar oud rector Jan Giesbers, een trouwe bezoeker van de nieuwjaarsbijeenkomst, die afgelopen jaar helaas is overleden.

2023 was voor velen van ons in vele opzichten een bijzonder jaar. Enkele voorbeelden. Straatarts Michelle van Tongerloo werd verkozen tot Radboud-alumnus van het jaar. Aan wetenschappers van het Donders Instituut werd een Roadmap-subsidie van 19 miljoen euro toegekend om, samen met zeven partners, de sterkste MRI-scanner voor onderzoek ter wereld te gaan bouwen. Radboudonderzoeker Marlee Tucker bestudeerde het gedrag van dieren in coronatijd, en haalde met haar onderzoek de wereldpers. Het Kletskoppenteam van Sharon Unsworth ontving een NWO-beurs voor het ontwikkelen van een lesprogramma om nieuwkomerskinderen kennis te laten maken met taalwetenschap. Slechts een fractie van de vele initiatieven vanuit de Radboud Universiteit waar we trots op mogen zijn.

2023 was ook hét jaar waarin we als universiteit onze honderdste verjaardag vierden. Op 17 oktober was het precies honderd jaar geleden dat de Radboud Universiteit haar deuren opende. Tijdens de Dies Natalis in De Vereeniging vierden we dat in aanwezigheid van Koning Willem-Alexander. We reikten eredictoraten uit aan zes wetenschappers – een zevende eredictoraat was al in mei uitgereikt; elke faculteit was vertegenwoordigd. José Sanders aanvaardde de rol van rector magnificus als opvolger van Han van Krieken en hield in haar aanvaardingsrede een pleidooi voor een inclusieve Radboud Universiteit met kleur op de wangen. En de Radboud Universiteit ontving de Zilveren Erepenning van de gemeente Nijmegen.

Met 100 Radboudgebaren deden veel medewerkers en studenten naar aanleiding van de honderdjarige universiteit iets goeds voor onze omgeving. Daarnaast hadden we Radboud Kids op het Stadseiland Veur-Lent, het Radboud Festival op de campus, Radboud Sounds in Doornroosje en het Radboud Art & Science festival op diverse plekken. Het is slechts een greep uit een reeks prachtige momenten, mogelijk gemaakt door tal van studenten en medewerkers.

Maar het was niet alleen maar feest. Oorlogen, gewapende conflicten en natuurgeweld maakten wereldwijd veel slachtoffers en hadden en hebben ook impact op onze campus. We vinden het belangrijk om er als academische gemeenschap voor elkaar te zijn en ondersteuning te bieden waar gewenst. Ook willen we de dialoog faciliteren wanneer groepen tegenover elkaar staan. Hierbij is vrije meningsuiting een groot goed, maar kent ook grenzen. Discriminatie, racisme of oproepen tot haat en geweld zijn onacceptabel op onze campus.

Het afgelopen jaar is ook duidelijk geworden dat er nog meer werk te doen is om te zorgen dat de Radboud Universiteit een plek is waar iedereen zich thuis en veilig voelt. Er waren zorgwekkende berichten in de media waaruit naar voren kwam dat dit de afgelopen jaren niet voor iedereen het geval is of is geweest vanwege verschillende vormen van ongewenst,

grensoverschrijdend gedrag. Wij willen een universitaire gemeenschap zijn waar je studeert of werkt in een omgeving die je in staat stelt om het beste uit jezelf en anderen te halen. Het onlangs gedeelde plan van aanpak, om te werken aan een sociaal veilig klimaat voor iedereen gaat ons hierbij helpen: *Prevent* door een gezonde aanspreekcultuur, *Care* met een centraal meldpunt voor ongewenst gedrag dat voorziet in een adequate en zorgvuldige behandeling van klachten voor de hele campus en *Cure* door proportioneel en rechtvaardig op te treden met passende zorg en nazorg voor alle betrokkenen.

Tenslotte was er het bericht over het vervroegd terugtreden van Han van Krieken als rector dat ons eind september diep raakte. Het leidde tot intensieve gesprekken over hoe we omgaan met elkaar op alle niveaus in de organisatie, zowel informeel als meer formeel en procedureel. We zijn Han van Krieken dankbaar voor zijn inzet en vele bijdragen aan onze universiteit. Het advies in zijn reactie op het gebeurde knopen we in de oren: *“Het gesprek over ongewenst gedrag moeten wij blijvend voeren, ook op onze universiteit”*.

Bij binnenkomst zag u allerlei feiten gepresenteerd over onze universiteit in 2023. U kunt deze na afloop van de bijeenkomst terugvinden op de website. Zo dadelijk kijkt onze rector magnificus, José Sanders terug op haar eerste maanden als rector en vooruit naar 2024. Daarvoor blikken we terug op het afgelopen jaar. We gaan in twee interviewrondes in gesprek met een aantal bijzondere collega's en studenten. Onze rector, José Sanders houdt een interviewronde en ik mag zelf ook in gesprek.

Vicevoorzitter Agnes Muskens zal de Hermesdorfprijzen uitreiken en in gesprek gaan met de laureaten. En tenslotte werpen we een blik vooruit naar 2024, het nieuwe jaar dat voor ons ligt. Maar eerst gaan we kijken naar een jaaroverzicht van 2023 in woord en beeld. Een slideshow gemaakt door onze beeldredacteur Dick van Aalst met muziek van onze collega Thomas Dessing – Hoofd Student Information & Processes bij Academic Affairs (Ook wel bekend onder zijn artiestennaam: Dezzinski). De woorden komen van onze campusdichter, Thijs Kersten.

Outro/voorblik

Als Radboud Universiteit willen we bijdragen aan een gezonde, vrije wereld met gelijke kansen voor iedereen. Nu is het moment om de kracht van wetenschap en onderwijs aan te wenden voor het begrijpen en oplossen van urgente duurzaamheidsvraagstukken.

Al enkele jaren onderschrijven we dat er sprake is van een klimaatcrisis en we zijn begonnen om vraagstukken rondom duurzaamheid onderdeel uit te laten maken van al onze opleidingen.* Als universiteit sluiten we aan bij de oproep die uitgaat van het meest recente wetenschappelijke IPCC rapport waarin gesteld wordt dat wereldwijd drastische maatregelen nodig zijn om de toekomst van het leven op deze planeet veilig te stellen.

*"Climate change is a threat to human well-being and planetary health (very high confidence). There is a rapidly closing window of opportunity to secure a liveable and sustainable future for all (very high confidence)."***

Wat betekent dat voor ons als Radboud Universiteit? In 2023 zijn we begonnen met gesprekken hierover met verschillende partijen op de campus. Die zetten we voort in 2024 en we gaan concrete stappen zetten. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ons onderwijs en onderzoek bijdragen aan transities op het gebied van klimaat, behoud van ecosystemen en rechtvaardigheid? Wat betekent dit voor de samenwerking met externe bedrijven en organisaties, waarvan we verwachten dat ze onze doelen onderschrijven? We willen transparant zijn over met wie we samen werken en onder welke voorwaarden. We gaan een werkgroep inrichten die ons gaat helpen dit te toetsen. Komend kwartaal werken we samen met experts, onze faculteiten en diensten verder uit, hoe we dit in de praktijk met elkaar gaan invullen.

Vanzelfsprekend kijken we ook naar ons eigen gedrag als universiteit en academische gemeenschap. We hebben inmiddels al 87% van ons vloeroppervlak gekoppeld aan het Warmte-Koude-Opslag-systeem op de campus, besparen al jaren meer dan 4% energie per jaar, zijn hard op weg om aardgasloos te worden en kopen duurzame producten en diensten in.

In aanvulling op de lunches en borrelhapjes die al standaard vleesloos zijn, streven we ernaar dat in al onze restaurants en kantines vanaf dit jaar **vegetarisch en veganistisch eten** de norm is. Dit aanbod willen we sterk gaan vergroten, met een aantrekkelijke beprijzing, default acties en uitbreiding van het vegan assortiment. Zo zetten we een extra stap om een gezonde en duurzame*** keuze te stimuleren. In 2023 werden er veel meer vleeskroketten op de campus verkocht dan vegetarische. Laten we ernaar streven dit in 2024 om te draaien.

En mag ik nog een voorbeeld geven van initiatieven op onze campus? De Radboud Universiteit en het Radboudumc hebben samen een van de mooiste, zo niet dé mooiste campus van Nederland. We hebben bijna evenveel bomen als medewerkers op onze universiteit. Veel bijzondere soorten zoals neushoornkevers, bosuilen en koninginnenpages hebben inmiddels hun weg naar het campusterrein gevonden. Afgelopen lente is er zelfs een vos met vijf jonkies gefilmd! Helaas heeft de natuur ook hier op de campus het moeilijk vanwege biodiversiteitsverlies, te veel aan stikstof, gebouwen, auto's, klimaatverandering en de daarbij horende extremere weersomstandigheden. De Radboud Universiteit en het Radboudumc voeren daarom beleid uit dat gunstige voorwaarden schept voor

biodiversiteitsherstel op onze campus. In een Honourslab**** zullen studenten en onderzoekers vanuit verschillende disciplines kritisch bekijken of we het juiste doen en of we genoeg doen.

Wij mensen plaatsen onszelf maar al te makkelijk buiten de natuur. Alsof de natuur er voor ons is en wij er zelf geen onderdeel van uitmaken. Hiermee brengen we steeds meer ons bestaan in gevaar. Gezamenlijk werken we aan een nieuwe duurzame balans. Een toekomst waarin we zelf weer een integraal onderdeel van de natuur zijn. Waarin we niet alleen nemen, maar ook geven.

De fundamentele veranderingen die daarvoor nodig zijn, vragen om een gedegen en brede wetenschappelijke basis waarbij alle disciplines een rol spelen. En om onderwijs waarin een nieuwe generatie wordt toegerust met het kritisch, reflecterend denkvermogen dat nodig is om de grote uitdagingen die voor ons liggen aan te gaan. Het kersverse Radboud Magazine dat na afloop wordt uitgedeeld laat zien hoe onze wetenschappers en studenten hieraan al bijdragen.

"Education is the most powerful weapon which you can use to change the world". Laat deze opdracht van Nelson Mandela ons motiveren om in 2024 bij te dragen een gezonde, vrije wereld met gelijke kansen voor iedereen.

*zie bv: [Radboud Universiteit maakt duurzaamheid standaard onderdeel van het curriculum van alle opleidingen | Radboud Universiteit \(ru.nl\)](#)

** uit [het laatste IPCC rapport](#): "Climate change is a threat to human well-being and planetary health (very high confidence). There is a rapidly closing window of opportunity to secure a liveable and sustainable future for all (very high confidence)."

***zie recente rapporten: [Gezondheidsraad: meer plantaardig eten is gezonder en duurzamer dan vlees \(nos.nl\)](#) en [Veeteelt verantwoordelijk voor 12 procent uitstoot broeikasgassen, blijkt uit rapport FAO | Gazet van Antwerpen \(gva.be\)](#)

****<https://www.ru.nl/honoursacademy_english/honours-labs/vm/honours-labs-spring-2024/biodiversiteit-campus/>